

הדגשים והגשות על פי פרשת השבוע

פרשת משפטים | עלון מס' 65

'השבר של הכלב'

בכלל מה אתה רוצה ממנו... אתה, כן מבין מה בורא עולם רוצה ממך.. מה המסר שהוא מעביר לך בזה...

והדבר היותר חשוב שנלמד מזה הוא על שתיקה לכבודו של בורא עולם... אתה מרגיש שנורא בא לך לומר איזה בדיחה טובה... יש לך משהו נדיר... והיא באמת בדיחה טובה... אבל הזמן אינו תואם לאמירה... תשעת הימים... לא מתאים לבדיחה כעת... אמצע תפילה... ואתה שותק...

יש לך איזה עקיצה נפלאה לשחרר על מישו... וזה יכול להיות בשבילך קידום חברתי נפלא... ואתה שותק...

דרשה בשבע ברכות... ויש לך איזה פאנץ' אדיר... אבל יכול להיות שתהיה איזו פגיעה במישהו... ואתה שותק...

השתיקה הזו - היא לפעמים קשה יותר מאשר עצם הדיבור... לדעת מה לא לומר... מה לא כדאי להגיד...

ואתה יודע מה - אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה - על שתיקה כזו מקבלים שכר במשך אלפי שנים... אתה וצאצאיך...

וכן מצאנו - שכל השומע חרפתו ואינו משיב - עליו הכתוב אומר 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. ומה הדמיון לשמש? אלא שהשמש שמעה חרפתה מהירה שאמר וכי אפשר לשתי מלכים למלוך בעת ובעונה אחת?? ובזכות שלא הגיבה זכתה להיות המאור הגדול.

גם אצל אהרן הכהן נטל שכר על השתיקה, 'ויידום אהרן' - שהיה לו לדבר ולא דיבר...

וכן הר סיני ששתק בשעה שכל ההרים רבו, שכל אחד טען עליי ראוי שתינתן התורה, ומכיוון ששתק - זכה וניתנה תורה עליו.

ואולי ההיגיון שבזה - הדיבור הרי הינו נובע מהשכל... מהחכמה... רוח ממלא... (לפחות האדם חושב את עצמו - בעיני עצמו כמוכן - שהוא חכם ודבריו דברי חוכמה...) אבל השתיקה הינה נובעת מהרגשה... מההרגשה שזה לא מתאים... שזה עלול לפגוע... שזה לא לעניין... והקושי לעצור את שטף הדיבור שלכאורה יכול להביא לי הישגים נאים... חברתיים... ולתת מעצור... ולומר לעצמי לא... אני לא אומר למרות הרצון העז... זה כח אדיר ומיוחד... שעל הפעלת כזה כוח... זוכים לשכר במשך אלפי שנים... במשך דורי דורות... בהחלט שווה...

יש בזה גם עוד נקודה - על מה שאמרת, יכול להיות שזה טוב, ויכול להיות שטעית... נכון אפשר להתחרט... אבל לא להחזיר את המילים לאחור... אבל מה שלא אמרת... בטוח שלא טעית...

על פל רגע ורגע שאדם חוסם פיו, זוכה לאור הגנוז, שאין פל מלאך ובריה יכול לשער...

ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לפלב תשלוכו אתו:

לכלב תשליכו אתו. א"כ מה תלמוד לומר לכלב למדך הכתוב

שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, שנאמר ולכל בני ישראל

לא יחרץ כלב לשונו, אמר הקב"ה תנו לו שכרו (רש"י)

בחצר של השכן ישנם שני כלבים הבה נאזין לשיח ביניהם:

כלבא: תגיד למה בעל הבית מפנק אותנו כל הזמן בבשר טרי ומשובח??

כלבתא: זה בשר טריפה... כל בשר טרף בעל הבית זורק לנו...

כלבא: אבל מה קרה... מה הנדיבות הזו??

כלבתא: מה אתה לא יודע?? הרי הסבא של הסבא של הסבא שלנו היה במצרים בזמן יציאת מצרים... וכשבני ישראל יצאו ממצרים הם שתקו ולא נבחו... ומאז כל בשר טריפה נותנים לכלבים... זה השכר שלהם...

כלבא: רגע... אם כן אני בבעיה כי הסבא שלי הוא בכלל מוצאו באינדונזיה... גם לכלבים אינדונזיים מותר לאכול את הטרפה הזו???

כלבתא: האמת שאני לא יודע... אבל מביאים לך... תאכל...

כלבא: האמת שבכלל לא ידעתי את הסיפור הזה שהסבות שלנו לא נבחו... מאיפה אתה יודע את זה??

כלבתא: מה ס'תומרת זה סיפור שעובר במסורת המשפחה...

לכאורה יש כאן משהו לא מובן... מה הקשר בין מה שהיו כלבים שלפני אלפי שנים שתקו... בזמן שהסבא של הסבא של הסבא שלי יצא ממצרים... ואז הסבא של הסבא של הסבא שלהם לא נבח... ולכן היום אני אתן לכלב שכר - את הבשר הטרופות שלי...

מה הכלב מבין בכלל... מה הוא יודע... מה הוא זוכר... מה זה כל הסיפור הזה???

ואולי ניתן לומר בזה - הרעיון של הנתינה לכלב, הוא לא בשביל הכלב... הוא בשבילנו... שאנחנו נדע... ואנחנו נבין... עד כמה הקב"ה אינו מקפח שכר של שום בריה... תדע לך יהודי... עשית משהו לכבוד בורא עולם... זה לא נעלם ולא נאבד... הקב"ה לא מקפח שכר של שום בריה... ולא זו בלבד, אלא על כל מעשה שלא נעשה... על כל התגברות... על כל נעלם יש תגובה אלוקית... אפי' רק שהכלב לא נבח... ולמה?? כי היה ציווי אלוקי - וילכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשונו... וכעת תשא קל וחומר בעצמך - אם בעלי חיים שהם ללא בחירה ביצעו את הציווי האלוקי... ומקבלים שכרם לאלפי דורות... אתה יהודי יקר תדע לך, שעל כל מעשה שעשית לכבודו של בורא עולם, אין הקב"ה מקפח שכרך...

בעצם הנתינה שלך לכלב - אתה נותן מסר עצום לעצמך... הוא לא מבין

שבת שלום
וחודש טוב
ומבורך

עבד ד' הוא לבד חופשי...

לפי רצונו... זה ביטול האישי... ומזה נלמד מה הפרוש 'כי לי בני ישראל עבדים', היינו – לבטל את האישי שלך לפני בורא עולם... ולא הכוונה שאני לא קיים, אלא אדרבה אני קיים ומשועבד...

ניתן להרחיב את זה, לא רק לעבד לאדם.. אלא גם אדם שהוא עבד לרצונותיו... שהוא משועבד לתאוותיו... אין לו שליטה על עצמו... כשתאוותו מתגברת... הרי הוא נופל שדוד...

מיודעינו זונדל הרפתן – מגיע בשבת לבית הכנסת, והוא רואה את נכבדי הכפר במקומותיהם... וכל אחד יושב ומתכבד בחתנו... החליט בעצה אחת עם אשתו, כי גם הוא ייסע לשיבה בעיר הגדולה... ויבקש מראש הישיבה שיסדר לו חתן בר מעלה... שהוא יוכל גם להתכבד בו... אומר ועושה... נסע זונדל לשיבה, נכנס הוא לראש הישיבה, וביקש ממנו שיסדר לו חתן ראוי... והוא מוכן לשלם על כך הרבה כסף...

ראש הישיבה אומר לזונדל – לפני שאני מציע לך את אחד הבחורים המיוחדים בישיבה... אנא ספר לי מעט על בתך.. שאדע איך להתאים את השידוך...

ראש הישיבה – פונה זונדל – לצערי אין לי בת...

ראש הישיבה פוער את פיו בתדהמה – אם כן למה אתה צריך חתן???

משיב זונדל – וכי רק לנכבדי הכפר מותר להתכבד בחתניהם... גם אני רוצה שיהיה לי חתן...

ישנה עבדות נוספת – כדוגמת אדם שנזקק כל הזמן להכרה סביבתית שהוא אכן שווה... וקיים... וחשוב... וחכם... הוא נזקק למחיאיות כפיים מהציבור שיאשר לו שהוא אכן... זה מה שתופס לו את הראש... הרי הוא ביטל את האישי שלו... מי שחי כל הזמן על פידבק חברתי... מי שזקוק כל הזמן לחיזוק מהסביבה עד כמה הוא שווה, הרי הוא עבד לרצונותיו...

גם שיעבוד חברתי... אדם שחייב להיות עדכני ולהיות כל הזמן מוביל בחברה... והוא מוכן להוציא הרבה כספים שאין לו, העיקר לשמור על מעמד חברתי מזויף... הוא חי אחרים... הוא לא חי את עצמו...

רבי יהודה הלוי אומר בפיט – 'עבדי זמן עבדי עבדים הם עבד השם הוא לבד חופשי'... ברור שלא הכוונה לאדם שמקפיד על זמנים... זה יכול לתת לאדם סדר, אלא הכוונה עבדי זמן – מי שעובד כל הזמן על דברים זמניים... יש אדם שאין לו זמן לעצמו... הוא רץ ממקום למקום... רודף אחרי הזנב של עצמו... אין לו פניות לכלום... הוא גם מפספס את החיים – הוא משועבד...

וביתר דגש – השעבוד הגדול הוא שיעבוד המוח... עם המחשבה תפוסה במשהו... בקטנות המוחין... בשטויות... הרי זה עבדות... עבד השם – זה שחושב במושגים של גדלות... במושגים של 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי'... זהו העבדות היחידה שהיא החירות האמיתית, 'עבד השם הוא לבד חופשי'...

והגישו אֲדָנִינוּ אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֵּלֶת או אֶל הַמְּזוּזָה וְרָצוּ אֲדָנִינוּ אֶת אֲזָנוּ בַּמְּרָצֵעַ וְעָבְדוּ לְעֵלָם:

ומה ראה אֲזָן להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ר' יוחנן בן זכאי, אֲזָן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב, תרצע. ואם מוכר עצמו, אֲזָן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אֲדָוֶן לעצמו, תרצע. (רש"י)

מעניין לשים לב, כי המצווה הראשונה שהתורה פותחת בה אחרי מתן תורה, בפרשת משפטים הינה פרשת עבד עברי... וצריך להבין מה החידוש שיש בעבד עברי שהוא כל כך יסודי עד כדי כך...

אם נתבונן בדברי רש"י שמביא את הפסוק – כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם... הדבר הראשון שצריך לדעת, שהיסוד של עבודת ד', הינה עבדות לבורא עולם... עבדות פירושה שיעבוד... אדם שהולך ונהפך לעבד למישהו אחר – הרי הוא לא מבין את הבסיס שעליו יושב יהודי... אם אתה עבד לעבד... הפסדת... מהות העבדות הינה קבלת עול מלכות שמים...

כשבני ישראל יצאו ממצרים הרי בורא עולם ציווה למשה רבינו לומר לבני ישראל – דַּבֵּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאָלוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעוּתָהּ כָּלִי כֶּסֶף וְכָלִי זָהָב... ואח"כ כאשר המצרים טבעו בים, הרי כל רכושם של המצרים היה לשלל, ולכאורה ניתן לשאול, הרי בני ישראל – אתם כעת יצאתם ממצרים... השתחררתם מעול השעבוד... פניכם נשואות להר סיני לקראת מתן תורה... הדבר הכי גדול שיש ביקום... מה שחשוב לבני ישראל כעת זה הכסף?? להיות עשירים?? אדם שהיה בכלא והשתחרר הרי הוא שמח כל כך כשהשתחרר... מה דחוף כל הזהב והכסף, והביזה של מצרים...

יש לזה כמה ביאורים, אבל ניתן לומר, כי אם בני ישראל לא היו זוכים לאותה עשירות... לאותם כלי כסף וכלי זהב... הרי שבאמת בני ישראל לא היו מקבלים את העבדות בקבלת התורה באמת... כי התחושה שלהם הייתה, היינו עבדים במצרים והחלפנו בעלות... כרגע יש לנו בוס אחר... ורק אחרי שזכו להיות עשירים... זכו לממון רב... כעת החירות האמיתית שהם יצאו ממצרים, היא הרבה יותר מורגשת... הם ממש בני חורין... וכעת כשהם יקבלו את התורה... הם לא סתם החליפו בוס... אלא מתוך החירות... מתוך זה שהם בני חורין, הם קיבלו את עבדות ד'... זה עבדות...

אדם שלא מפנים את זה... הרי הוא עבד לעבד... זה פגם בכל הבסיס של יהודי...

הבסיס של עבדות הינה ביטול העצמיות... ביטול האישי... נכון שבעל הבית צריך לדאוג לו בדאגות מפליגות ולהיטיב עמו... אבל העבד אין לו רצונות עצמיות... מצידו הוא מחויב לשרת את